

Nr 30.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa understöd från allmänna indragningsstaten; given Stockholms slott den 16 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Vilhelm Lundvik.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDEVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lundvik:

1:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, av kommerskollegium med eget utlåtande den 12 november 1929 överlämnad skrift har Esther Erika von Krusenstjerna, född Sabelström, änka efter förre navigationsskoleföreståndaren M. F. von Krusenstjerna, anhållit, att någon pension eller understöd av statsmedel måtte beredas åt henne.

Vid ansökningen fogade handlingar ävensom en inom kommerskollegium uppgjord promemoria i ärendet utvisa, bland annat, att sökandens man, född den 17 januari 1847, förordnats till underlöjtnant vid flottan den 8 mars 1867, erhållit fullmakt å dylik befattning den 5 februari 1869 och beviljats avsked ur krigstjänsten den 24 mars 1882; att han utnämnts

Ang. understöd åt förre navigations-skoleföreståndaren M. F. von Krusenstjernas änka E. E. von Krusenstjerna.

till föreståndare för navigationsskolan i Strömstad den 25 juni 1881, varefter han transporterats till föreståndare för navigationsskolan i Stockholm den 19 augusti 1889; att han, som från sistnämnda befattning erhållit avsked med pension med utgången av juli månad 1912, avlidit den 31 juli 1929; samt att boet efter honom utvisat en behållning av 3,951 kronor 66 öre.

Sökanden har uppgivit, att hon, utöver vad som tillkommit henne ur boets kvarlåtenskap, icke ägde några som helst medel för sitt uppehälle. Med hänsyn till sin framskridna ålder, 72 år, hade hon icke heller möjlighet att genom arbete skaffa sig försörjning.

Kommerskollegium.

I sitt förenämnda utlåtande har kommerskollegium tillstyrkt ansökningen.

Statskontoret har i ett den 20 december 1929 avgivet utlåtande anfört följande:

Statskontoret.

»Jämlikt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa den 21 december 1907, som trädde i kraft med ingången av år 1908, hade sökandens man, vilken då innehade befattningen såsom föreståndare för navigationsskolan i Stockholm, varit berättigad att ingå såsom delägare i nämnda kassa, därest han icke redan den 17 januari 1907 uppnått en levnadsålder av 60 år. Då han alltså icke kunnat genom inträde i statsunderstödd kassa för familjepensionering sörja för underhåll åt sin änka samt hon nu är älderstigen och saknar medel till sitt uppehälle, synas goda skäl föreligga för utverkande åt henne av någon pension av statsmedel.

Vid 1923 års riksdag (propositionen nr 147) beviljades åt f. d. navigationsskoleföreståndaren Bolins änka en pension å 600 kronor, motsvarande med någon reduktion $\frac{1}{4}$ av mannens pensionsbelopp. Med tillämpning i detta fall av samma beräkningsgrund skulle — vid det förhållande att sökandens man var i åtnjutande av pension med förhöjning enligt kungörelsen nr 280/1925 till sammanlagt belopp av i det närmaste 4,500 kronor — änkepensionen i detta fall utgöra omkring 1,000 kronor.

Statskontoret hemställer alltså, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att sökanden må från och med den 1 augusti 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 996 kronor.»

Departementschefen.

På sätt statskontoret erinrat, har avlidne förre navigationsskoleföreståndaren von Krusenstjerna på grund av gällande åldersstreck icke varit berättigad att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Till följd härav är sökanden, som uppnått en ålder av 72 år och vars tillgångar äro mycket knappa, i sin egenskap av änka efter von Krusenstjerna i avsaknad av pensionsförmån. I likhet med ämbetsverken anser jag under sådana omständigheter starka billighetsskäl tala för att hon av statsmedel erhåller något understöd såsom bidrag till sin försörjning på ålderdomen.

I fråga om beloppet av understödet och tidpunkten, från vilken detsamma bör utgå, ansluter jag mig till vad statskontoret därutinnan föreslagit.

Då enligt de grunder för handläggningen av frågor om understöd åt befattningshavares efterlevande, vilka i annat sammanhang förordats av chefen för finansdepartementet, det ej skulle tillkomma Kungl. Maj:t att i förevarande fall besluta om understöd, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre navigationsskoleföreståndaren M. F. von Krusenstjernas änka Esther Erika von Krusenstjerna, född Sabelström, må från och med den 1 augusti 1929 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 996 kronor.

2:o.

Genom beslut den 13 september 1929 lämnade Kungl. Maj:t utan bifall av förre extra läraren vid navigationsskolan i Malmö Konrad Emil Rydholm anförda besvär över kommerskollegii beslut den 14 juni samma år, varigenom åt annan person än Rydholm meddelats förordnande att vara extra lärare i elektricitetslära vid navigationsskolan i Malmö. Tillika förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles fatta beslut i fråga om en av Rydholm i hans besvärslaga gjord framställning om pension, därest hans besvär ej vunno bifall.

Ang. understöd åt förre extra navigationsläraren K. E. Rydholm.

Med överlämnande av bland annat ett av direktionen för nämnda navigationsskola inhämtat yttrande i ärendet har kommerskollegium sedermera i skrivelse den 31 oktober 1929 anført följande:

»Rydholm, som är född den 25 april 1864 och således uppnått en ålder av mera än 65 år, anställdes vid navigationsskolan i Malmö första gången år 1910, då han den 2 december förordnades att tills vidare, under annan lärares tjänstledighet, under återstående delen av läsåret 1910—1911 upprätthålla en extra lärarbefattning i elektricitetslära å maskinistavdelningen.

Kommerskollegium.

Härefter har Rydholm med visst avbrott tjänstgjort såsom extra lärare vid samma skola till och med utgången av augusti månad 1929.

Beträffande Rydholms tjänstgöringstider och arvoden under denna tjänstgöring tillåter sig kollegium hänvisa till bifogade, av föreståndaren vid navigationsskolan i Malmö häröver verkställda utredning.

Enligt beslut den 25 februari 1929 förordnade kollegium, att Rydholm den 5 juni 1916 av navigationsskolans dåvarande överstyrelse, marinförvaltningen, meddelat förordnande att tills vidare med sex månaders uppsägningstid vara extra lärare i elektricitetslära vid navigationsskolan i Malmö med undervisningsskyldighet i 1:a och 2:a maskinistklasserna skulle upphöra med utgången av augusti månad 1929. Entledigandet för- anleddes därav, att Rydholm den 25 april 1929 uppnådde en ålder av 65

år, d. v. s. den ålder, då jämlikt gällande bestämmelser skyldighet att från tjänsten avgå inträder för föreståndare och ordinarie lärare vid navigationsskola. — — —

Under åberopande i övrigt av utredningen i ärendet och av vad direktionen för navigationsskolan i Malmö anför, hemställer kollegium, som med hänsyn även till att Rydholm, såsom av direktionen framhålles, lever i fattiga omständigheter, finner starka skäl tala för att Rydholm på grund av hans långa tjänstetid vid navigationsskolan i Malmö må under sin återstående livstid komma i åtnjutande av årligt understöd till belopp, som i förhållande till tjänstetidens längd och uppuret arvode må anses skäligt, det täcktes Eders Kungl. Maj:t göra framställning till riksdagen om anslag av statsmedel för ifrågavarande ändamål.»

*Direktionen
för naviga-
tionsskolan i
Malmö.*

I sitt ovannämnda yttrande har direktionen för navigationsskolan i Malmö meddelat följande.

Enligt uppgift av Rydholm, som vore gift och i äktenskapet hade en son och en dotter i åldern 26 respektive 23 år, hade hans barn »allenast tillfälliga vikariatsinkomster hos banker och assurancesbolag». Den 24 maj 1912 hade Rydholms hustru till det i Malmö stad förda handelsregistret anmält, att hon ämnade driva handel — elektroteknisk byrå — samt att hon antagit sin man till prokurist. Den sålunda anmälda rörelsen torde under några år till väsentlig del hava täckt kostnaderna för familjens bärgning. Emellertid hade firman, fastän den ännu kvarstode i handelsregistret, sedan ett tiotal år upphört med rörelsen. Numera sysslade Rydholm med upprättande av program för elektriska installationer och anläggningar men beredde denna verksamhet Rydholm allenast helt obetydliga inkomster. Direktionen hade sig bekant, att Rydholm levde i fattiga omständigheter. På grund härav och med hänsyn till Rydholms oförvitliga tjänstgöring finge direktionen tillstyrka ansökningen.

Av en direktionens yttrande bilagd, av föreståndaren vid meranämnda skola avlämnad uppgift framgår, att Rydholm med avbrott för tiden 1 september 1912—15 augusti 1915 tjänstgjort som extra lärare vid skolan från och med den 2 december 1910 till och med den 31 augusti 1929 samt att hans avlöningsförmåner — fränsett tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg — under perioden 1915—1929 uppgått till i medeltal 1,185 kronor per år.

Statskontoret har i ett den 17 december 1929 avgivet atlatande anför följande:

Statskontoret.

»Ehuru det icke lärers kunna förnekas, att Rydholms lärarverksamhet vid navigationsskolan i Malmö varit att anse såsom ren bisyssla bredvid annan verksamhet, som givit huvudsakligt levebröd för honom och hans familj, vill statskontoret dock med hänsyn till omständigheterna i detta fall icke motsätta sig, att något årligt understöd må utverkas åt Rydholm. För att detta understöd må kunna innebära en effektiv hjälp, vill statskontoret ifrågasätta ett belopp av förslagsvis 900 kronor.

Statskontoret hemställer alltså, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva, att Rydholm må från och med den 1 september 1929 un-

der sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära understöd till belopp av 900 kronor årligen.»

Lika med ämbetsverken finner jag med billigheten överensstämmande, att Rydholm av statsmedel erhåller något understöd till sin försörjning på ålderdomen. Statskontorets förslag i fråga om understödsbeloppet och tidpunkten, från vilken detsamma bör utgå, hava icke heller givit mig anledning till erinran. *Departements-
chefen.*

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre extra läraren vid navigationsskolan i Malmö Konrad Emil Rydholm må från och med den 1 september 1929 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årligt understöd med 900 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Einar Engelstedt.